

Zarządzenie nr 74 Przewodniczący Głównego Komitetu Kultury Fizycznej i Turystyki z dnia 11 kwietnia 1962 roku stanowiło podstawę powołania Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. [Zarządzenie Nr 74](#)

Pierwsze nauczanie pływania zorganizowano w starożytnym Rzymie. Pływanie traktowane było jako jeden ze środków prowadzących do prawidłowego rozwoju fizycznego. Starożytnych czasów sięgają też zapisy o ratowaniu życia ludzkiego.

W 1767 roku powstało pierwsze na świecie w Amsterdamie towarzystwo ratowników wodnych - Towarzystwo Ratowania Ludzi Utopionych. W 1775 r. z inicjatywy ks. Adama Czartoryskiego wydano w Warszawie pierwszą w języku polskim broszurę o ratowaniu ludzi.

Najstarszym polskim źródłem informacji o ratowaniu na wodach jest zapis z 1604 r. o ufundowaniu w Sandomierzu przez Hieronima Gostomskiego klasztoru i szpitala, którego zakonnicy mieli między innymi za zadanie niesienie pomocy ofiarom Wisły. Pod koniec XVIII wieku powołano w Krakowie Pogotowie Ratunkowe dla tonących, a w 1820 roku we Lwowie wydano książkę pt. „Nauka i sztuka pływania”, w której autor Karol Hojnic opisuje między innymi metody holowania ratowanych. W 1839 roku na terenie Królestwa Polskiego wydano przepisy, które dopuściły stosowanie resuscytacji (ożywienie).

Pierwszą organizacją na ziemiach polskich było powstałe w 1894 roku w Kaliszu „Cesarskie Towarzystwo Ratowania Tonących”, a jego członek dr Leon Wernic w 1902 r. wydał podręcznik pt. „Jak ratować tonących”, w którym obok typowo lekarskich wskazówek udzielania pierwszej pomocy zamieszczono osiem przepisów na korzystanie z kąpieli.

W 1908 roku działało w Warszawie Petersburskie Towarzystwo Ratowania Tonących, które niosło pomoc wszystkim korzystającym z wody w rejonie Warszawy. W 1926 roku Polski Związek Pływacki powołał Komisję ds. Ratownictwa Wodnego z siedzibą w Siemianowicach, która w 1927 r. dzień 29 czerwca ogłosiła Dniem Ratownika Wodnego. Z inicjatywy Dymitra Bogajewskiego w 1952 roku Ratownictwo Wodne weszło do programów szkolenia studentów Warszawskiej Wyższej Uczelni Wychowania Fizycznego. Niezbędne materiały do nauczania opracował i zebrał prof. dr hab. Mieczysław Witkowski. W następnych latach ratownictwo wodne zostało ujęte w programach nauczania studentów wszystkich uczelni Wychowania Fizycznego w kraju.

Koncepcyjny rozwój ratownictwa wodnego w Polsce rozpoczął się w 1958 r. publikacjami prof. dr hab. M. Witkowskiego (b. rektora Akademii Wychowania Fizycznego w Warszawie) z zakresu ratownictwa wodnego oraz zorganizowanym w Katowicach pierwszym kursem instruktorów ratownictwa wodnego.

W 1959 roku utonęły 1133 osoby (25% to wypadki utonięcia nieletnich) i wówczas zrodziła się idea stworzenia służby ratownictwa wodnego. W latach 1964 - 1965 trwała ożywiona dyskusja w prasie i radiu, czy WOPR ma być samodzielną organizacją, czy też nie.

W dniach 6 i 7 listopada 1965 roku odbył się w Poznaniu I sejmik WOPR. W trakcie sejmiku wytyczone zostały cele i zakres działania WOPR oraz wybrano w 12-to osobowym składzie władze centralne, które opracowały statut specjalistycznego stowarzyszenia. Na podstawie decyzji Ministra Spraw Wewnętrznych z dnia 9 października 1967 r. WOPR uzyskało osobowość prawną. [Statut WOPR z 1967 roku](#)

W latach 1965 - 1969 wprowadzono regulaminy, instrukcje i programy szkolenia, a także opracowano projekt programu działania. Projekt programu działania na lata 1969 - 1973 został przyjęty przez I Krajowy Zjazd WOPR, który odbył się 20 kwietnia 1969 roku w Warszawie. Podczas tego zjazdu wytyczono zasadnicze kierunki działania,

określono rolę oraz zadania WOPR i jego terenowych ogniw. WOPR przejęło wszystkie sprawy związane z ratownictwem wodnym od Polskiego Związku Pływackiego i rozpoczęło na szeroką skalę szkolenie od stopnia młodszego ratownika poprzez ratownika, starszego ratownika, instruktora do stopnia instruktora-wykładowcy. Wymagania stawiane, którzy chcą realizować się w WOPR są wysokie i precyzyjne:

MŁODSZY RATOWNIK WOPR - powinien wiedzieć;

RATOWNIK WOPR - powinien wiedzieć i umieć;

STARSZY RATOWNIK WOPR - powinien wiedzieć, umieć i kierować;

INSTRUKTOR WOPR - powinien wiedzieć, umieć, kierować i nauczyć.

W 1962 r. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe liczyło 6021 tysięcy członków, w 1984 r. - ponad 70 tysięcy, w 1998 r. - 62 481, w 2003 r. około 64,5 tysięcy. Corocznie do WOPR wstępuje kilka tysięcy nowych członków, w tym w 1995 r. - 8 514, 1996 - 7 871, 1997 - 7 880, 1998 - 7 998, 1999 - 11 206, 2000 - 10 105. Podobna liczba członków z różnych względów opuszcza nasze szeregi i tak w 1995 r. - 6 654, 1996 - 8 081, 1997 - 6 141, 1998 - 8281, 1999 - 8752, 2000 - 8 252.

Do WOPR zgłaszają się szerokie rzesze młodzieży, z której najsprawniejsi, najbardziej odpowiedzialni i zaangażowani zostają ratownikami wodnymi, pozostali doskonali swoje umiejętności pływackie, mają szansę uprawiania sportu i rekreacji ruchowej.

W – WYCHOWUJE

O – ORGANIZUJE

P – POMAGA

R – RATUJE

Na początku lat 70-tych prowadzono działania profilaktyczne obejmujące: działalność profilaktyczną w jak najszerszym zakresie w celu zagwarantowania pełnego bezpieczeństwa osób korzystających z wypoczynku nad wodą, organizowanie nauki pływania z młodzieżą i osobami dorosłymi, zabezpieczenie czynnych kąpielisk w czasie sezonu rekreacyjnego, jak najszersze rozpropagowanie aktualnych ulotek i haseł o tematyce bezpieczeństwa nad wodą wydane przez KG MO i ZG WOPR, podnoszenie przez wszystkich członków kwalifikacji w zakresie ratownictwa i reanimacji.

W 1979 r., w trakcie obchodów Międzynarodowego Roku Dziecka, WOPR skoncentrowało się na prowadzeniu podstawowej nauki pływania z dziećmi. W latach osiemdziesiątych ubiegłego stulecia WOPR organizował kursy na stopnie ratowników i instruktorów WOPR. Prowadzone była nauka pływania pogadanki na temat bezpieczeństwa na wodach w szkołach, na koloniach i miejscach zorganizowanego wypoczynku letniego. WOPR zabezpieczał imprezy na wodzie, w tym spływy kajakowe, zawody pływackie, regaty żeglarskie z Mistrzostwami Polski włącznie. WOPR z Policją prowadził wspólne patrole na wodach ogólnie dostępnych, a także wspólne działania z organizacjami zajmującymi się ekologią i czystością wód.

W Polsce najczęściej przypadki utonięć mają miejsca w jeziorach, rzekach i gliniankach. W 1993 roku utonęło 861 osób, w 1994 r. - 1430 osób (największa liczba w historii WOPR), w 1995 r. - 1127 osób, w 1996 r. - 709 osób, w 1997 r. - 936 osób, w 1998 r. - 826 osób, w 1998 r. - 826 osób, w 1999 r. - 925 osób, w 2000 r. - 525 osób.

Misją WOPR jest zmniejszenie liczby osób tonących, a celem strategicznym - organizowanie pomocy oraz ratowanie życia lub zdrowia osób na wodach. WOPR realizuje się zasadniczo na trzech obszarach tj.: Prewencja, Pływanie, Pomoc (3 P).

Struktury organizacyjne WOPR tworzone są zgodnie z podziałem administracyjnym kraju w miejscach występowania kąpielisk i pływalni. WOPR ma na względzie art. 54 ust. 2 ustawy o kulturze fizycznej, który stanowi, że „zapewnienie bezpieczeństwa osób pływających, kąpiących się w miejscach wyznaczonych oraz uprawiających sporty wodne

należy do osób prawnych i fizycznych prowadzących nad wodą działalność w tym zakresie oraz do organów administracji rządowej i właściwych terytorialnie gmin". W powiatach i gminach pojawia się WOPR zgodnie z oczekiwaniami władz oraz administracji państwowej i samorządowej, w tym ochrony cywilnej w celu działania na rzecz bezpieczeństwa na wodach.

WOPR posiada jednostki z osobowością prawną na szczeblu wojewódzkim i w części powiatowym (rejonowym obejmującym kilka powiatów), w których działa wiele setek drużyn, zatrudnia pracowników administracyjnych, ratowników i szkoleniowców. WOPR opiera się przede wszystkim na działalności społecznej, członkowie pracują na rzecz organizacji ponad 1 200 000 godzin rocznie (średnio po 20 h na osobę). Wielu ratowników WOPR pracuje zawodowo na pływalniach krytych oraz sezonowo na kąpieliskach i pływalniach odkrytych.

WOPR jest wiodącą organizacją pozarządową zajmującą się ratownictwem wodnym, zdolną do zabezpieczania obiektów rekreacyjnych i sportowych, która działa na mocy Ustawy o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 r. W art. 55 ust. 2 niniejsza ustawa zawiera zapis: „Organizowanie pomocy oraz ratowanie osób, które uległy wypadkowi lub narażone są na niebezpieczeństwo utraty życia lub zdrowia na wodach, należy w szczególności do Wodnego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego (...)”. WOPR realizuje swój cel strategiczny na wiele sposobów, w tym organizując wodną służbę ratowniczą. Ratownicy WOPR angażują się w przedsięwzięcia na rzecz ochrony środowiska naturalnego, w szczególności wodnego. Programowanie i prowadzenie profilaktycznej działalności w zakresie bezpieczeństwa na wodach i ochrony środowiska wodnego pozwala kreować nową jakość korzystania z wód.

Eksperti WOPR są przygotowani do ujawniania zagrożeń bezpieczeństwa osób pływających i kąpiących się oraz występowania do właściwych podmiotów o usunięcie zagrożeń lub wstrzymanie eksploatacji obiektów oraz urządzeń wypoczynkowych, sportowych, rekreacyjnych i turystycznych położonych nad wodą, a także do wydawania ekspertyz i opinii w zakresie bezpieczeństwa wodnego.

Do istotnych możliwości WOPR należy dokonywanie przeglądów kąpielisk i pływalni oraz wskazywanie zagrożeń na obiektach lub w urządzeniach. Prowadzone szkolenia specjalistyczne z zakresu ratownictwa wodnego i doskonalenie umiejętności ratowniczych a dalej określanie uprawnień do prowadzenia działań ratowniczych oraz nadawanie stopni, w zależności od posiadanych kwalifikacji, stanowi gwarancję dobrego przygotowania kadry WOPR.

Nauczanie i doskonalenie umiejętności pływania jest elementem szerokiej profilaktyki realizowanej przede wszystkim w środowisku dzieci i młodzieży, a funkcji egzaminowania i wydawania dokumentów (dyplomy, karty pływackie) oraz odznak potwierdzających umiejętność pływania nie sposób przecenić.

WOPR inicjuje i podejmuje prace badawcze w zakresie bezpieczeństwa na wodach, opiniuje sprzęt przydatny w ratownictwie wodnym. W tym przede wszystkim wymienia doświadczenia i współpracuje z pokrewnymi organizacjami krajowymi i zagranicznymi w szczególności z niemiecką.

W 1910 roku została powołana „Międzynarodowa Federacja Ratownictwa i Sportów Użytkowych” (FIS) z siedzibą w Madrycie. W 1970 r. podczas Kongresu w Warnie Międzynarodowej Federacji Ratownictwa i Sportów Użytkowych (FIS) WOPR został jej członkiem. FIS na kolejnym Kongresie w Cardiff w roku 1994 wstąpił do International Lifesaving - Międzynarodowej Organizacji Ratownictwa Wodnego, tworząc Federację Europejską (ILS Federation of Europe).

W Sandomierzu, w dniach 1-3 października 2004 r. odbyła się pod przewodnictwem prof. dr hab. Tadeusza Koszczyca przewodniczącego Rady Naukowej WOPR

Międzynarodowa Konferencja Naukowa pt. Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w jednoczącej się Europie, która uwieńczyła obchody 400-nej rocznicy ufundowaniem przez Hieronima Gostomskiego - klasztoru i szpitala w Sandomierzu, w której wzięło udział ponad 150 osób z kraju i zagranicy, w tym: Wiceprezydent International Lifesaving Federation i Prezydent International Lifesaving Federation of Europe - dr Klaus Wilkens; Wiceprezydent ILS i Prezydent ILS Federation Regionu Ameryk - Chris Brewster, Sekretarz Generalny ILS Federation Regionu Azji i Pacyfiku - Greg Nance.

Prowadzona działalność sportowa na terenie kraju prowadzi do wzrostu sprawności ratowników i jest doskonałym elementem marketingowym WOPR. Reprezentanci Polski w ratownictwie wodnym byli mistrzami świata, Europy, wygrywali wielokrotnie zawody międzynarodowe.

WOPR z dużym zainteresowaniem spogląda na przemiany zachodzące w obszarze ratownictwa. Minister Spraw Wewnętrznych nadzoruje działalność WOPR, a ważnymi organami administracji państwowej są Minister Edukacji Narodowej i Sportu oraz Minister Zdrowia. Zachodzące przemiany w Polsce zmusiły WOPR do przeobrażeń organizacyjnych, modernizacji, w części, zbudowania nowego systemu finansowania, ubezpieczeń, badań profilaktycznych, łączności, szkolenia oraz zbierania, gromadzenia, przetwarzania i przekazywania informacji.

W poszczególnych jednostkach wojewódzkich WOPR są tworzone Grupy Operacyjne (GO), przygotowywane do współdziałania z organami administracji rządowej, samorządowej i innymi podmiotami zainteresowanymi obronnością, bezpieczeństwem i porządkiem na wodach oraz ochroną środowiska, a także do udziału w operacjach i prowadzenia lub udziału w akcjach ratowniczych podczas zagrożeń powszechnych, katastrof naturalnych, awarii technicznych, w tym przede wszystkim powodzi.

Członkowie GO WOPR są szkoleni na kursach specjalistycznych i ciągle doskonalą umiejętności w trakcie okresowych ćwiczeń, co pozwala działać w warunkach ekstremalnych, w tym w warunkach zimowych, we współpracy z jednostkami Państwowej Straży Pożarnej (PSP), Policji i Obrony Cywilnej oraz pozostawać w dyspozycji wydziałów zarządzania kryzysowego urzędów wojewódzkich.

Obsadę GO WOPR na jednej zmianie powinno stanowić pięciu ratowników wodnych, w tym kierownik grupy - żeglarz sternotorzysta, instruktor płetwonurkowania lub instruktora WOPR, pozostali powinni być sternotorzystami, z uprawnieniami kierowców kategorii B i E, przeszkoleni w ratownictwie medycznym wg standardów PSP.

Środki na utrzymanie i szkolenie koordynatorów GO WOPR pochodzą z budżetu centralnego WOPR. W standardzie wyposażenia GO WOPR znajduje się: samochód towarowo-osobowy z wyciągarką i hakiem holowniczym, łódź motorowa z silnikiem zaburtowym, przyczepa podłodziowa, radiotelefon stacjonarny i nasobne, zestaw medyczny WOPR R-1, nosze ortopedyczne, kompresor spalinowy i sprzęt nurkowy.

Wyspecjalizowane instytucje zarządzania kryzysowego powinny postrzegać WOPR jako podmiot z przygotowanymi strukturami organizacyjnymi do prowadzenia działalności ratowniczej na wodach, jako nowoczesne na miarę XXI wieku stowarzyszenie ratowników wodnych.